

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.006.02.2023

**Pan
Dariusz Nowak
Dyrektor
Szkoły Podstawowej Nr 5
im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego
w Piasecznie
ul. Szkolna 14
05-500 Piaseczno**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/021 – Kształcenie dzieci cudzoziemców w polskich szkołach

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa Nr 5 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Piasecznie ¹ ul. Szkolna 14, 05-500 Piaseczno.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dariusz Nowak, Dyrektor Szkoły Podstawowej Nr 5 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Piasecznie ² , od 17 lutego 2017 r. (akta kontroli tom I str. 12-15)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przyjmowanie dzieci cudzoziemców do szkoły. 2. Warunki realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w stosunku do dzieci cudzoziemców. 3. Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły nad zajęciami dla dzieci cudzoziemców.
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023 (do czasu zakończenia kontroli), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Renata Szczęch, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LWA/63/2023 z 22 marca 2023 r. (akta kontroli tom I str.1-2)

¹ Dalej także: szkoła lub SP nr 5.

² Dalej: Dyrektor.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach szkolnych 2020/2021, 2021/2022 i 2022/2023 w Szkole Podstawowej nr 5 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Piasecznie prawidłowo realizowano zadania edukacyjne, wychowawcze i opiekuńcze w stosunku do uczniów cudzoziemców, z uwzględnieniem potrzeby ich integracji oraz specyficznych potrzeb kulturowo-językowych. W SP nr 5 przestrzegano warunków przyjmowania uczniów cudzoziemców określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemie oświaty innych państw⁵.

Nauczyciele realizujący podstawę programową w oddziałach ogólnodostępnych, w których pobierali naukę także uczniowie cudzoziemcy, dostosowali programy nauczania oraz kryteria oceniania uczniów do ich potrzeb i możliwości.

Ponadto uczniowie cudzoziemcy zostali objęci pomocą psychologiczno-pedagogiczną i korzystali z różnych form tej pomocy organizowanych w szkole. Dla skutecznej realizacji udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej diagnozowano indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne ucznia cudzoziemca, jego możliwości psychofizyczne i czynniki środowiskowe wpływające na funkcjonowanie w szkole.

Szkola rzetelnie wspomagała uczniów cudzoziemców w procesie ich udziału w egzaminach zewnętrznych.

Nauczyciele uczestniczyli w doskonaleniu zawodowym w zakresie pracy z uczniem z zagranicy, a sprawowany przez Dyrektora nadzór pedagogiczny nad kształceniem tych uczniów był prawidłowy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przyjmowanie dzieci cudzoziemców do szkoły.

Opis stanu faktycznego

1. Organem prowadzącym dla SP nr 5 jest Miasto i Gmina Piaseczno. Nadzór pedagogiczny nad szkołą sprawuje Kuratorium Oświaty w Warszawie. Zgodnie z uregulowaniami Statutu Szkoły Podstawowej nr 5 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Piasecznie⁷ organizacja szkoły obejmuje klasy I-VIII wraz z oddziałami przedszkolnymi (§ 10 ust. 1 Statutu). W szkole zorganizowano klasy integracyjne i sportowe.

(akta kontroli tom I str. 26-124)

W roku szkolnym 2020/2021 (wg stanu na dzień 30 września 2020 r.) do szkoły uczęszczało łącznie 1588 uczniów, w tym 104 uczniów cudzoziemców (6,5% ogółu uczniów). W szkole zorganizowano 74 oddziały ogólnodostępne, przy czym w 53 oddziałach naukę pobierali również uczniowie cudzoziemcy. Najliczniejszą

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dz. U. z 2020 r. poz. 1283, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

⁶ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Przyjęty uchwałą Rady Pedagogicznej nr 27 z dnia 30 listopada 2017 r., zmieniony uchwałami Rady Pedagogicznej nr 13 z 10 września 2018 r., nr 3 z 20 marca 2019 r., nr 12 z 29 sierpnia 2019 r. oraz nr 3 z 4 marca 2020 r. Dalej: Statut.

grupę stanowili uczniowie z Ukrainy – 89 uczniów (85,6% ogółu uczniów cudzoziemskich).

W kolejnym roku szkolnym (wg stanu na dzień 30 września 2021 r.) uczęszczało 1557 uczniów, w tym 141 uczniów cudzoziemców (9,05%). Zorganizowano 73 oddziały ogólnodostępne, w tym 55 oddziałów, w których uczyli się uczniowie cudzoziemcy. Najliczniejszą grupę stanowili uczniowie z Ukrainy – 124 uczniów (87,9% ogółu uczniów cudzoziemców).

W roku szkolnym 2022/2023 (wg stanu na dzień 30 września 2022 r.) do szkoły uczęszczało 1566 uczniów, w tym 294 uczniów cudzoziemców (18,8%). Zorganizowano 68 oddziałów ogólnodostępnych, w tym w 60 oddziałach naukę pobierali uczniowie z zagranicy. W ww. roku szkolnym najliczniejszą grupę stanowili uczniowie z Ukrainy – 262 uczniów (89,1%).

(akta kontroli tom II str. 2-4 i 15)

W szkole nie utworzono oddziałów przygotowawczych. Jak wyjaśnił Dyrektor, nie wystąpiła taka potrzeba. Do szkoły już wcześniej były przyjmowane dzieci cudzoziemców, które nie miały problemów adaptacyjnych i komunikacyjnych. Po wybuchu konfliktu na Ukrainie, w związku z masowym napływem dzieci cudzoziemców na teren gminy, Burmistrz Miasta i Gminy Piaseczno zdecydował o utworzeniu oddziałów przygotowawczych w innych wyznaczonych placówkach, do których przekierowano m.in. dzieci z klas 4-8 SP nr 5.

Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Piaseczno wyjaśniła, że przed rozpoczęciem działań wojennych na Ukrainie liczba uczniów cudzoziemców w SP nr 5, stanowiła niewielki odsetek w stosunku do liczby uczniów w szkole (ok. 7,7%). Uczniowie ci uczęszczałi do oddziałów ogólnodostępnych, gdzie w społeczności danej klasy mogli integrować się z polskimi kolegami ucząc się w ten sposób również języka polskiego. Ponadto były organizowane zajęcia z języka polskiego oraz inne, jeżeli były takie potrzeby. Wychowawcy klas oraz pozostali nauczyciele indywidualnie oraz na bieżąco oceniali funkcjonowanie ucznia w szkole i organizowali pomoc specjalistów (psychologa, pedagoga czy terapeuty pedagogicznego). Przy takiej organizacji wsparcia oraz takiej liczbie uczniów cudzoziemców, grono pedagogiczne i Dyrektor nie podejmowali działań zmierzających do tworzenia oddziałów przygotowawczych w tej szkole.

(akta kontroli tom II str. 21, 24, 26 oraz 389-452)

2. Zgodnie z uregulowaniami Statutu do zadań Dyrektora należy m.in. podejmowanie decyzji w sprawach przyjmowania uczniów do szkoły (§ 4 ust. 4 pkt 4).

Jak wyjaśnił Dyrektor w szkole nie wprowadzono odrębnych procedur dotyczących przyjmowania dzieci cudzoziemskich. Rodzice dzieci wypełniali wnioski o przyjęcie do szkoły (dla uczniów z Ukrainy były to wnioski przetłumaczone na język ukraiński). Dyrektor kwalifikował uczniów przybywających z zagranicy do odpowiedniej klasy i na odpowiedni semestr, biorąc pod uwagę dokumenty ucznia cudzoziemca potwierdzające jego etap edukacji szkolnej (za granicą), dokumenty potwierdzające sumę lat nauki szkolnej ucznia lub pisemne oświadczenie rodzica/opiekuna dotyczące sumy lat nauki szkolnej ucznia, wiek ucznia oraz opinię rodzica lub samego ucznia.

Ponadto Dyrektor razem z wicedyrektorem (nauczycielem polonistą) przeprowadzał rozmowę z rodzicami i dzieckiem, podczas której rozpoznawał potrzeby danego ucznia. Po takiej rozmowie uczniowie byli przydzielani do wyznaczonych oddziałów. O tym fakcie był informowany wychowawca oddziału, który organizował przyjęcie ucznia do klasy. Wszyscy uczniowie zostali wyposażeni w niezbędne podręczniki i zapewniono im dostęp do szafek szkolnych. Sekretariat szkoły informował rodziców kiedy uczniowie mają zgłosić się do szkoły oraz przekazywał informacje o planie lekcji. Dyrektor z wicedyrektorem ustalał również grafik zajęć dodatkowych z nauki języka

polskiego. Dla ułatwienia procesu adaptacyjnego uczniów nowoprzyjętych umieszczano w klasach, w których uczyły się już dzieci cudzoziemskie. Do szkoły przyjmowano wszystkich zgłaszających się uczniów cudzoziemców, mieszkających w obwodzie szkoły, niezależnie od terminu tego zgłoszenia.

3. Szczegółowym badaniem objęto dokumentację 15 uczniów cudzoziemców, którzy podjęli naukę w roku szkolnym 2022/2023. Przeprowadzona analiza dokumentacji wykazała, że we wszystkich przypadkach uczniowie zostali zakwalifikowani na dany etap edukacyjny lub przyjęci na dany rok szkolny na podstawie dokumentów wskazanych w § 2 pkt 3 lit. a i b rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi.

(akta kontroli tom II str. 195-274)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Szkoła prawidłowo przyjmowała uczniów cudzoziemców do poszczególnych oddziałów szkolnych. Uczniowie byli przyjmowani na podstawie stosownych dokumentów. Dyrektor kwalifikował uczniów przybywających z zagranicy do odpowiedniego oddziału, biorąc pod uwagę dokumenty ucznia cudzoziemca potwierdzające jego uczęszczanie do szkoły za granicą i wskazujące ukończony etap edukacji, dokumenty potwierdzające sumę lat nauki szkolnej ucznia lub pisemne oświadczenie rodzica/opiekuna dotyczące sumy lat nauki szkolnej ucznia, wiek ucznia oraz opinię rodzica albo samego ucznia.

OBSZAR

2. Warunki realizacji zadań dydaktycznych i opiekuńczych w stosunku do dzieci cudzoziemców.

Opis stanu
faktycznego

1. Dyrektor opracowywał na każdy rok szkolny arkusz organizacji szkoły, który zgodnie z § 17 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli⁸, po pozytywnym zaopiniowaniu przez organizację związkową, w terminie do 21 kwietnia danego roku przekazywał organowi prowadzącemu w celu jego zatwierdzenia. W każdym z zatwierdzonych arkuszy organizacji szkoły ujęto zajęcia dodatkowe dla uczniów cudzoziemców. W przypadku konieczności zwiększenia liczby ww. zajęć Dyrektor występował do organu prowadzącego o zmianę arkusza organizacji szkoły. Arkusze te w ciągu badanych lat szkolnych były wielokrotnie aneksowane.

Dane identyfikacyjne uczniów cudzoziemców rozpoczynających naukę w szkole w roku szkolnym 2021/2022 przekazane zostały do bazy danych systemu informacji oświatowej⁹ w terminie określonym w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej¹⁰.

(akta kontroli tom I str. 231, 243, 361, 426-428, 433-441, 559-586, tom II str. 275-289)

Wydatki na kształcenie uczniów cudzoziemców w latach 2020-2021 ponoszono w ramach subwencji oświatowej, przy czym nie prowadzono ich szczegółowej ewidencji.

⁸ Dz. U. poz. 502, ze zm.

⁹ Dalej: SIO.

¹⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 2597. Należy przy tym zauważyć, że SIO nie pozwalał na określenie daty, w której uczniowie objęci badaniem (12 uczniów) zostali wykreśleni z listy uczniów, a jedynie na wskazanie daty zakończenia przez nich edukacji w szkole.

W roku 2020 wydatki szkoły wyniosły łącznie 18 198,4 tys. zł, w tym na wynagrodzenia ogółem nauczycieli – 11 985,6 tys. zł¹¹, prowadzenie zajęć dodatkowych z języka polskiego dla cudzoziemców – 53,1 tys. zł, tj. 0,3% wydatków ogółem.

W roku 2021 wydatki wyniosły łącznie 19 733,0 tys. zł (wzrost o 7,7%), w tym na wynagrodzenia 13 068,4 tys. zł¹², prowadzenie zajęć dodatkowych z języka polskiego dla cudzoziemców – 50,1 tys. zł.

W latach 2022 i 2023 wydatki na prowadzenie zajęć dodatkowych z języka polskiego dla cudzoziemców ponoszone były z Funduszu Pomocy Ukrainie¹³, utworzonego na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa¹⁴.

W roku 2022 wydatki z ww. Funduszu wyniosły łącznie 209,7 tys. zł, w tym na kształcenie dzieci cudzoziemców wydatkowano 34,0 tys. zł, z czego na prowadzenie zajęć dodatkowych z języka polskiego dla uczniów cudzoziemców 33,0 tys. zł, a na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli pracujących z uczniami przybyłymi z zagranicy 0,1 tys. zł. Na umowy zlecenia dla jednej osoby pracującej w charakterze asystenta nauczyciela wydatkowano 28,6 tys. zł. Ponadto m.in. zakupiono pomoce dydaktyczne i materiały edukacyjne (monitory interaktywne, laptopy, podręczniki, zeszyty ćwiczeń i słowniki za kwotę 75,8 tys. zł.

W I kwartale 2023 r. (do 31 marca włącznie) wydatki poniesione z Funduszu Pomocy wyniosły łącznie 108,2 tys. zł, w tym na prowadzenie zajęć dodatkowych z języka polskiego dla uczniów cudzoziemców wydatkowano 16,3 tys. zł, a na dofinansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli pracujących z uczniami przybyłymi z zagranicy 5,0 tys. zł. Na umowy zlecenia dla jednej osoby pracującej w charakterze asystenta nauczyciela wydatkowano 7,1 tys. zł. Ponadto m.in. zakupiono pomoce dydaktyczne i materiały edukacyjne na kwotę 65,0 tys. zł.

(akta kontroli tom II str. 7-8,18 oraz 422-452)

2. Z informacji uzyskanej od Burmistrza Miasta i Gminy Piaseczno wynika, że wydatki na kształcenie uczniów cudzoziemców w latach 2020-2023 były uwzględniane w subwencji oświatowej dla Gminy Piaseczno. W metryczkach subwencji oświatowej ujęto zwiększenie środków na dodatkową naukę języka polskiego.

W latach 2022 i 2023 wydatki te ponoszone były z Funduszu Pomocy Ukrainie.

(akta kontroli tom II str. 30-31)

3. Kształcenie ogólne w zakresie nauczania języka polskiego, matematyki, historii, geografii i biologii nauczyciele realizowali na podstawie ogólnodostępnych programów wydawnictw pedagogicznych, dopuszczonych przez Dyrektora po pozytywnym zaopiniowaniu przez radę pedagogiczną. Przedmiotowe programy zostały dostosowane do nauczania dzieci przybywających z zagranicy. Dostosowanie programów nauczania do możliwości uczniów cudzoziemców dotyczyło form i metod pracy oraz oceniania, a polegało w szczególności na wydłużeniu czasu pracy na sprawdzianach i kartkówkach, unikaniu pytania ustnego ze względu na słabą znajomość języka polskiego, zmniejszeniu liczby zadań oraz na wcześniejszym udostępnianiu zadań realizowanych na sprawdzianach tak by uczniowie mieli czas na naukę, formułowaniu treści zadań w sposób jak najprostszy i najbardziej zrozumiały, udzielaniu uczniom cudzoziemcom indywidualnych konsultacji. Umożliwiano również tym uczniom, w razie potrzeby, korzystanie z funkcji tłumacza

¹¹ To wynagrodzenia ogółem nauczycieli łącznie z dofinansowaniem doskonalenia zawodowego nauczycieli pracujących z uczniami przybyłymi z zagranicy.

¹² Patrz przypis 11.

¹³ Dalej: Fundusz Pomocy.

¹⁴ Dz. U. z 2023 r. poz. 103, ze zm.

(translatora) w telefonach komórkowych, zezwalano na korzystanie z pomocy innych uczniów w razie problemu ze zrozumieniem tekstu, dzielono materiał na mniejsze partie. Dopuszczano także odpowiedzi zawierające błędy językowe oraz odpowiedzi skrócone, w stosunku do odpowiedzi wymaganych od dzieci polskich, a nadto w większym zakresie wprowadzono wykorzystywanie w procesie nauczania schematów i wykresów, stosowano język instrukcji, wykorzystywano materiał ikonograficzny, krótkie tłumaczenia omawianych zagadnień, teksty preparowane.

(akta kontroli tom IV str. 58, 149, 408, 473)

4. W okresie objętym kontrolą, zgodnie z § 17 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi, Dyrektor podejmował działania w celu prawidłowej realizacji zadań w zakresie nauki języka polskiego przez uczniów cudzoziemców jako przedmiotu dodatkowego. Tygodniowy wymiar zajęć z tego przedmiotu dla ww. uczniów wynosił dwie godziny lekcyjne tygodniowo. Po wybuchu konfliktu zbrojnego na Ukrainie, w roku szkolnym 2021/2022, dodatkowe zajęcia z języka polskiego dla uczniów z Ukrainy prowadzone były w 51 oddziałach, a w roku szkolnym 2022/2023 w 60 oddziałach liczących nie więcej niż 15 uczniów w wymiarze sześciu godzin lekcyjnych tygodniowo, zgodnie z § 11a ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 marca 2022 r. w sprawie organizacji kształcenia, wychowania i opieki dzieci i młodzieży będących obywatelami Ukrainy¹⁵.

(akta kontroli tom II str. 6, 290-389)

5. Uczniowie cudzoziemscy otrzymywali, w zależności od potrzeb, odpowiednie wsparcie psychologiczno-pedagogiczne. Formy tego wsparcia były zależne od przeprowadzonego rozpoznania i diagnozy potrzeb. W latach szkolnych objętych kontrolą pomocą psychologiczno-pedagogiczną w różnej formie objęto następującą liczbę uczniów: w roku szkolnym 2020/2021 – zajęcia rozwijające uzdolnienia – 21 uczniów, zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze z przedmiotu – 10, zajęcia specjalistyczne (korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, rozwijające kompetencje emocjonalno- społeczne, o charakterze terapeutycznym – 20, zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu – 31, porady i konsultacje – 72 oraz warsztaty – 31; w roku szkolnym 2021/2022 dane te przedstawiały się odpowiednio: 9, 31, 14, 49, 83 i 31; w roku szkolnym 2022/2023: 13, 29, 23, 49, 132¹⁶.

(akta kontroli tom II str. 13)

Z badania losowo wybranej dokumentacji 20 uczniów cudzoziemców wynika, że u wszystkich uczniów przeprowadzono diagnozę, w trakcie której rozpoznano ich indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne jak też możliwości psychofizyczne i czynniki środowiskowe wpływające na funkcjonowanie w szkole. Wyniki diagnozy były dokumentowane i ewidencjonowane. Wychowawcy oddziałów, w których uczyli się uczniowie cudzoziemcy, współpracowali z pedagogiem/psychologiem w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Uczniowie cudzoziemcy korzystali ze wszystkich form pomocy psychologiczno-pedagogicznej dostępnej w szkole, oprócz zindywidualizowanej ścieżki kształcenia i klas terapeutycznych, które nie zostały utworzone.

(akta kontroli tom III str. 95-168)

6. Zasady oceniania wszystkich uczniów, także cudzoziemców w SP nr 5 zostały uregulowane w Statucie w rozdziale V „Wewnątrzszkolne ocenianie uczniów”. W rozdziale tym ustalono m.in.: cele i zakres oceniania, organizację klasyfikacji śródrocznej i rocznej, ocenianie i tryb ustalania oceny zachowania. W Statucie nie uregulowano w odrębny sposób zasad oceniania uczniów cudzoziemców,

¹⁵ Dz. U. poz. 645, ze zm.

¹⁶ Do zakończenia czynności kontrolnych, tj. 17 maja 2023 r.

ale odrębne potrzeby w zakresie ich oceniania zostały uwzględnione przez nauczycieli w przedmiotowych zasadach oceniania z poszczególnych przedmiotów. Na podstawie przeprowadzonej ankiety wśród siedmiu nauczycieli języka polskiego, dziewięciu nauczycieli matematyki, czterech nauczycieli historii, czterech nauczycieli geografii oraz nauczyciela biologii ustalono, że wszyscy nauczyciele dokonali wstępnej diagnozy poziomu wiedzy i umiejętności uczniów cudzoziemców oraz wszyscy samodzielnie dostosowali programy nauczania do ich poziomu i umiejętności. Ocena osiągnięć edukacyjnych uczniów cudzoziemców uwzględniała konieczność dostosowania sposobów oceniania do ich możliwości, co polegało m.in. na: akceptowaniu każdej merytorycznie poprawnej odpowiedzi, wydłużaniu czasu pracy na sprawdzianach i kartkówkach, unikaniu pytań ustnych ze względu na słabą znajomość języka polskiego, zmniejszaniu liczby zadań, których treść udostępniano wcześniej, formułowaniu treści zadań w sposób jak najprostszy i najbardziej zrozumiały. Prace sprawdzające dla uczniów cudzoziemców opracowywane były w specjalnej formie, dostosowanej do ich możliwości (łatwiejszy język, krótsze polecenia). Uczniowie mieli możliwość dopytywania o instrukcje i żądania wyjaśnień w trakcie sprawdzianu. Stosowane były również ułatwienia (w formie graficznej) ułatwiające rozwiązywanie zadań oraz eliminowano zdania wielokrotnie złożone.

(akta kontroli tom III str.169-223 oraz 397-462)

7. W roku szkolnym 2021/2022 do egzaminu ósmoklasisty zgłosiło się 306 uczniów, w tym 32 cudzoziemców, z których 29 było obywatelami Ukrainy. Jeden uczeń cudzoziemiec zrezygnował z przystąpienia do egzaminu. Wszyscy uczniowie cudzoziemcy (31 uczniów), którzy we wskazanym okresie przystąpili do egzaminu ósmoklasisty skorzystali z dostosowań, określonych w komunikatach Centralnej Komisji Egzaminacyjnej¹⁷. Dostosowania dotyczyły zarówno form (tj. dostosowanie arkuszy do potrzeb zdających¹⁸) jak i warunków przeprowadzania egzaminu (tj. wydłużenia czasu trwania egzaminu¹⁹ oraz zapewnienia możliwości korzystania ze słownika dwujęzycznego). Wyniki uzyskane przez uczniów cudzoziemców na egzaminie ósmoklasisty były analizowane i omawiane przez nauczycieli podczas zebrań rady pedagogicznej.

(akta kontroli tom II str. 14)

8. W badanym okresie żadna z placówek dyplomatycznych lub konsularnych kraju pochodzenia uczniów z zagranicy ani stowarzyszenie kulturalno-oświatowe danej narodowości nie organizowały w szkole nauki języka i kultury kraju pochodzenia. Jak wynika z wyjaśnień Dyrektora, nie występował on również z inicjatywą podjęcia takich działań z uwagi na wybuch pandemii i związane z nią obostrzenia. Kontakt z placówkami był znacznie utrudniony, a organizacja spotkań niemożliwa. Szkoła pracowała zdalnie, realizując zajęcia edukacyjne przy wykorzystaniu innowacyjnych metod nauczania oraz zastosowaniu platform e-learningowych. Po wybuchu konfliktu na Ukrainie, placówka skupiła się na przyjmowaniu uczniów cudzoziemców oraz organizowaniu wszelkiej niezbędnej dla nich pomocy. Najważniejsza w tym czasie okazała się organizacja zajęć opiekuńczo-dydaktycznych dla wspomnianych uczniów oraz objęcie ich opieką psychologiczno-pedagogiczną.

(akta kontroli tom II str. 386)

9. W okresie objętym kontrolą w szkole nie zatrudniano osób w charakterze pomocy nauczyciela/asystenta kulturowego. Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektora nie było potrzeby zatrudniania asystentów nauczycieli, gdyż uczniowie potrzebujący tego typu wsparcia zostali przeniesieni do oddziałów przygotowawczych utworzonych w innych

¹⁷ Odpowiednio z 21 sierpnia 2020 r. w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 201/2022;

¹⁸ Arkusze C-00.

¹⁹ Język polski do 180 min., matematyka do 150 min.

placówkach na terenie gminy. Wszyscy uczniowie cudzoziemcy, przyjęci do szkoły w latach 2020-2023, nie mieli problemów adaptacyjnych i porozumiewali się językiem polskim w sposób komunikatywny oraz nie potrzebowali pomocy w wyrównywaniu różnic programowych.

(akta kontroli tom II str. 15)

10. W okresie objętym kontrolą w szkole rozpoznawano potrzeby w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli prowadzących zajęcia z uczniami cudzoziemcami. Jak wyjaśnił Dyrektor, w związku z tym, że szkoła od kilku lat przyjmuje uczniów cudzoziemców, nauczyciele również przed okresem objętym kontrolą brali udział w szkoleniach, których tematyka była związana z kształceniem uczniów cudzoziemców. Nauczyciele w roku szkolnym 2021/2022 wzięli udział w szkoleniach: *Nauczanie języka polskiego dzieci posługujących się językiem ukraińskim, rosyjskim i białoruskim jako pierwszym, Praca z dzieckiem cudzoziemskim w szkole oraz Nauczyciel w obliczu kryzysu migracyjnego*. We wnioskach o dofinansowanie nie zgłaszano potrzeby doskonalenia zawodowego w zakresie pracy z uczniami cudzoziemcami. Żadnemu z nauczycieli nie odmówiono udziału w szkoleniu.

Badaniem dotyczącym organizacji doskonalenia zawodowego nauczycieli szkoły objęto 89 nauczycieli pracujących z uczniami cudzoziemcami. Wszyscy potwierdzili potrzebę organizacji szkoleń w zakresie pracy z uczniem cudzoziemcem, z czego 19 zgłosiło taką potrzebę Dyrektorowi. W latach szkolnych 2021/2022 i 2022/2023 – 38 nauczycieli uczestniczyło w takim szkoleniu, a 51 – nie uczestniczyło, głównie z powodu nieobecności (47 nauczycieli). W latach objętych kontrolą 35 nauczycieli uczestniczyło wielokrotnie w takich szkoleniach z własnej inicjatywy i/ lub na własny koszt (w tym 6 nauczycieli kilka razy, 9 nauczycieli sporadycznie, 2 nauczycieli skończyło studia podyplomowe), natomiast 39 nie uczestniczyło w żadnym szkoleniu. Najczęstszą formą doskonalenia były warsztaty on-line/kursy e-learningowe i webinaria (47 nauczycieli).

(akta kontroli tom III str. 224-396)

11. Dyrektor podejmował działania w celu zapewnienia nauczycielom odpowiednich warunków do realizacji zadań dydaktycznych i opiekuńczo-wychowawczych. Nauczyciele mieli możliwość korzystania z odpowiednich pomocy naukowych i dydaktycznych. W ramach takich działań szkoła kupiła m.in. słowniki dla uczniów cudzoziemców, podręczniki do nauki języka polskiego np. „*Polski krok po kroku*” wyd. Glossa, planszowe gry językowe, monitory interaktywne. W ramach ww. badania obejmującego 89 nauczycieli ustalono, że 42 z nich potwierdziło korzystanie z pomocy dydaktycznych zakupionych przez szkołę, 20 wyraziło opinię, że były one wystarczające do pracy z uczniem cudzoziemcem, natomiast 47 nauczycieli organizowało taką pomoc samodzielnie.

(akta kontroli tom III str. 224-396)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W szkole zorganizowano odpowiednie warunki do realizacji zadań edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych dla dzieci cudzoziemców. Nauczyciele indywidualnie dostosowali programy nauczania języka polskiego oraz innych przedmiotów obowiązkowych do potrzeb kształcenia dzieci cudzoziemców w zakresie form i metod pracy. Uczniowie cudzoziemscy otrzymali wsparcie psychologiczno-pedagogiczne na podstawie dokonanego rozpoznania ich indywidualnych potrzeb rozwojowych, edukacyjnych i możliwości psychofizycznych. Szkoła wspomagała uczniów cudzoziemców przystępujących do egzaminu ósmoklasisty, m.in. poprzez dostosowanie warunków i form przeprowadzania tego egzaminu. Nauczyciele

pracujący z uczniami cudzoziemcami mieli możliwość odpowiedniego do ich potrzeb doskonalenia i doskonalenia zawodowego.

3. Nadzór pedagogiczny dyrektora szkoły nad zajęciami dla dzieci cudzoziemców

Opis stanu faktycznego

1. Plan nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2020/2021 przewidywał m.in. ewaluację wewnętrzną nabywania przez uczniów wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej, kontrole przestrzegania przez nauczycieli przepisów prawa dotyczących działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej, wspomaganie nauczycieli w realizacji ich zadań oraz monitorowanie pracy szkoły. Uwzględniono w nim kierunki realizacji polityki oświatowej państwa oraz obszary nadzoru pedagogicznego określone przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. Zaplanowano w nim przeprowadzenie obserwacji zajęć prowadzonych przez 74 nauczycieli.

Ze sprawozdania z ww. planu nadzoru wynika, że przeprowadzono 40 godzin obserwacji zajęć edukacyjnych oraz obserwacji uroczystości, w tym zajęć i uroczystości z udziałem uczniów cudzoziemców. Obserwacji podlegało m.in.: realizowanie podstawy programowej, dobór metod pracy do możliwości i potrzeb uczniów, motywowanie podopiecznych do działania, wprowadzanie aktywizujących metod pracy, posługiwanie się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi. Dyrekcja kilkakrotnie dokonywała też kontroli dzienników lekcyjnych.

Dyrektor przedstawił wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2020/2021 na zebraniu rady pedagogicznej 30 sierpnia 2021 r.

(akta kontroli tom II str.86-102, 121-126)

Plan nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2021/2022 zakładał kontrolę: przebiegu procesów kształcenia i wychowania, efektów działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły, przestrzegania przepisów prawa oświatowego i statutowego przez nauczycieli oraz form wspomagania nauczycieli.

(akta kontroli tom II str.127-135)

Dyrektor przedstawił wyniki i wnioski ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego w roku szkolnym 2021/2022 na zebraniu rady pedagogicznej 24 sierpnia 2022 r. Ze sprawozdania z ww. planu nadzoru wynika m.in. że w trakcie roku szkolnego zarówno nauczyciele, psychologowie i pedagodzy szkolni byli bardzo zaangażowani w pomoc psychologiczno-pedagogiczną uczniom uchodźcom z Ukrainy, dla których zorganizowano również pomoc materialną, co miało pozytywny wpływ na ich edukację i funkcjonowanie w szkole.

W wyniku sprawowanego nadzoru pedagogicznego rada pedagogiczna szkoły przyjęła do realizacji m.in. rekomendacje dotyczące angażowania uczniów cudzoziemców do współpracy przy projektach i przedsięwzięciach szkolnych, opracowanie regulaminu uczestnictwa w zajęciach dodatkowych z języka polskiego dla obcokrajowców oraz zindywidualizowanych ścieżek nauczania.

(akta kontroli tom II str.145-150)

2. W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 w szkole obowiązywał szkolny program wychowawczo-profilaktyczny. Program był corocznie aktualizowany. Jego zadaniem było wspieranie i chronienie rozwoju ucznia w zakresie zdrowia fizycznego, psychicznego, moralnego i społecznego. W roku szkolnym 2022/2023 w szkolnym programie wychowawczo-profilaktycznym, w działaniach wychowawczych dla nauczycieli i wychowawców wskazano na konieczność wspierania uczniów przybyłych z Ukrainy, w tym w procesie integracji w szkole i w środowisku lokalnym.

(akta kontroli tom I str. 124-204)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W latach szkolnych 2020/2021-2022/2023 (17 maja 2023 r.) Dyrektor prawidłowo sprawował nadzór pedagogiczny, w tym nad kształceniem dzieci cudzoziemców. Nadzór ten realizowany był m.in. poprzez kontrole dokumentacji szkolnej, wspomaganie nauczycieli oraz monitorowanie procesów edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych oraz obserwacji prowadzenia zajęć. Kilkrotnie dokonywano też kontroli dzienników lekcyjnych.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag oraz wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 27 czerwca 2023 r.

Kontroler

Renata Szczęch

Doradca prawny

DORADCA PRAWNY

Renata Szczęch

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Warszawie

Dyrektor

DYREKTOR
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Warszawie

z up.

Wiesława Bronisz
p.o. Wicedyrektora

